

Фольклорні джерела повісті М.М.Коцюбинського "Тіні забутих предків"

Природа. Її таїни. Це цілий світ, зі своїми законами... Незабутні дні, проведені М.Коцюбинським в Криворівні серед смерекових лісів і гомінливих річок Гуцульщини, спонукають письменника створити прекрасну пісню про казковий світ природи, про найсвітліші людські почуття - повість "Тіні забутих предків", яка є водночас зразком майстерного використання багатющої скарбниці народної творчості.

Як і в казках, легендах, переказах, так і в повісті М.Коцюбинського оживають ліс, гори, Черемosh, незвичайні герої. Оживає казка. Казка добра і зла. Казка любові і ненависті. І цій казці немає ні початку, ні кінця. Тут гори, полонини, потоки рік, ліси і люди, гуцули зі своїми звичаями, віруваннями, повір'ями, зі своїми народними символами. Фольклорними джерелами прекрасної повісті стали і власні спостереження Михайла Коцюбинського, і монографії Онищука А. та Шухевича В., фольклорні збірники В.Гнатюка.

"Тіні забутих предків" дихають народною творчістю. Уже з перших сторінок повісті потрапляємо в атмосферу прадавніх вірувань гуцулів у добрі і злі сили. Радість від народження дитини тут же заступає смуток: неспокій дитини мати пояснює підміною. "Мабуть, баба при пологах не обкурила десь хати, не засвітила свічки і їй підклали бісеня", - розмірковує молодиця.

Життя гуцулів настільки оповите казковістю, просякнуте вірою в таємні сили, що навіть малеча знає, що на світі є Бог і чорт, що є речі і явища, яким треба поклонятися, і є такі, що їх треба боятися.

Уявлення про чисту і нечисту сили, про добро і зло не зникають і в дорослому віці. Вони набирають інших форм, іншого втілення. Не завжди гуцули можуть пояснити свої вчинки, дії, чи явища природи, але вони переконані, що це мусить бути саме так. Хоча б взяти стародавній обряд розпалювання вогню, під час якого не дозволялося відволікатися, бо тоді добрі сили відвернуться, а злий дух візьме верх.

Свято дотримуються вівчарі неписаного закону, що "живий вогонь - ватра на полонині, яка не повинна згаснути ціле літо. Бо саме вогонь - оборонець од всього лихого.

Фольклорна стихія - то не тільки мірило повісті, її основа, а й допомога авторові у творенні образів.

Як прекрасна поезія постає перед нами кохання Івана і Марічки. З давнього звичаю кровної родинної помсти, з ворожнечі родів і починається історія цього почуття. Чистого, як небо після літнього дощу, палючого, як промені весняного сонця... Та не судилося молодцям щастя: у бурхливому потоці загинула Марічка, а через кілька років, не звідавши щастя з Палагною, з туги за першим коханням помирає Іван.

Малюючи чисте кохання, Коцюбинський відшукує його джерела в таїнстві природи, дітьми якої є Іван та Марічка. Тому й любов у них така віддана.

Не залишає поза увагою автор обрядовість горян, зокрема обряд поховання. Проникливо змальовує письменник в повісті святвечір. Звучать у творі фольклорні пісні Карпат.

Великий митець назвав свою повість своєрідно - "Тіні забутих предків". То хто, чи що є

тими тінями... Можливо міфічні істоти, про які йде розповідь у повісті. Можна погодитись, бо то так близько до світосприйняття гуцулів і так далеко від людей інших українських земель, для яких звичаї і вірування стали "тінями минулого".

Повість стверджує перемогу світлих сил над темними і ця проблема продовжує жити і сьогодні. Вона хвилює нас, адже з поступом людства вперед не поменшало зла. Навпаки, інколи здається, що воно всесильне. І тоді хочеться поринути в той казковий світ письменника, проникнутися оптимізмом його персонажів, їхнім умінням пристосовуватись до життя, бачити його красу і попри всі життєві негаразди жити. Саме використання Михайлом Коцюбинським фольклорних джерел наповнило повість "Тіні забутих предків" тою силою, що дає насагу до життя; правдою і тим чаром, які допомагають зрозуміти, що смуток скороминущий. Так, силою, правдою, чаром, які незмінно ховає в своїй глибині скарбниця народної душі.